

TYTTI RANTANEN

Indien imppaajapojat ja inhat ballerinat

Sundance Film Festival 2015

”Vaimoni on *needy*, kultainen noutajani on *needy*, en tiedä, miten ehdin elokuvaan”, huokaa nuoremman Panu Rajalan näköinen Sundance-kävijä pääkadun sporttibaarissa. Tarvitsevuutensa kullakin. Toisella puolellani jähittää vanha rinnetyöntekijä, joka kertoo heräävänsä huoltamaan lumetusputkia aamukuudelta ja haaveilee seuraavista talviolympialaisista. Kaiuttimista raikaa Offspringin ”Self Esteem”. Tämä on Utah.

On ironista, että riippumattomalle elokuvalle omistettu Sundancen elokuvajuhlat on juurtunut hinnakkaaseen laskettelukeitaaseen. Käy seikkailusta yrittää löytää craigslist-sivustolta hotellimajoitusta (keskimäärin 700 dollaria per yö) edukaampaa vaihtoehtoa samalla kun väistelee puijareita

(”Hello Ms. Rantanen, did you get my massage?” Mieluummin en). Onnellisesti päädyn jakamaan laskettelumajan ehkä 20 muun majoittujan ynnä pehmohirven kanssa. Hirveä lukuun ottamatta jokaisella on oma agendansa: yksi mainostaa joogaelokuvafestivaalia, toinen *pitchaa* Winston Churchillin aviohuolista kertovaa hankettaan. Nuoren kalifornialais-aasialaisen käsikirjoittaja-

opiskelijaneidon oloasun selkämykseen on paljetein kirjailtu varmuuden vuoksi kolme kertaa *FAMOUS*.

Robert Redforin rutkasti yli 30 vuotta sitten pie-nehköön Park Cityn hiihtokeskukseen perustama festivaali on paisunut mämmuttimaiseksi. Vaikka ohjelmisto edustaa pohjoisamerikkalaisen elokuvan ”omaperäisempää” (muttei välttämättä vähemmän laskelmoitua) laittaa kansainvälisillä herkuilla höystettynä, Hollywood päilyy mielissä. Alan lehdet *Variety* ja *The Hollywood Reporter* spekuloiivat, mikä tämän vuoden elokuvista tekee *boyhood*it tai *whiplash*it ja nousee valtavirtamenestykseksi. Kuvaavaa on, että indiefestarilla on oma varjota-pahtumansa, Slamdance Film Festival, joka kuulemma on ”sitä, mitä Sundance oli vielä 30 vuotta sitten”.

Yleisilmapiiriltään festivaali pyörii suurelta osin kaiken ulkoelokuvallisen ympärillä. Rahvas bongaailee julkikkaita; itse tunnistan varmuudella vain suu auki ek-syneen näköisenä vastaan kävelevän Mark ”Elokuvan historia” Cousinsin. Sundance on kuuluisa juhlistaan, joiden nimelistat ja sisäänpääsykäytännöt ovat tosin omiaan nostattamaan turhautumista. Tähtösille kekke-reissä poikkeaminen käynee työstä, niin iso painoarvo milloin minkäkin mainosständin edessä poseeramisella tuntuu olevan. Festivaalia näkyvästi sponsoroiva vod-kabrändi lähettää avuliasasti joka päivä lehdistölle sähkö-postikoosteen vip-osastonsa jännittävistä tapahtumista: ”Yhdessä vaiheessa [Alexander] Skarsgard katsahti [vod-kabrändin nimi sensuroitu] baaritiskille ja huudahti ’Isi haluaa vodkaa!’ samalla kun taputteli mahaansa.” Euroopan festivaaleista vain Cannes lienee yhtä kauppal-linen, mutta Välimeri ja roséviini vokottelevat antamaan paljon anteeksi.

Onneksi *showbiz*-hönksöä voi paeta elokuviin. Näke-mistäni 12 elokuvasta mikään ei räjäytä henkilökohtaista pankkiani, mutta kaikki ovat vähintään parahultaisia, osa jopa erinomaisia. Amerikkalaista unelmaa veikeästi intialaisvinkkelistä pyörittelevä Prashant Nairin *Umrika* (2015) on kansainvälisen kilpailun yleisöpalkintonsa ansainnut. Mia Hansen-Løven ”djhoo”-elokuva *Eden* (2014) lumooa kuin vaivihkaa melankolisella kasvutari-nallaan myös katsojan, jolla ei ole omakohtaista suhdetta klubiskeneen. Teoksessa vuodet vierivät, juhlat ankeu-tuvat, mutta Daft Punkin on aina vain vaikea päästä omille keikoilleen, koska kukaan ei tiedä, miltä he näyt-tävät.

Yhdysvaltalaisista elokuvista väkevimmin festivaai-liyltäkylläisyyttä tökkii Rick Alversonin *Entertainment* (2015), jossa ihmiselon humisevan tyhjyyden läpi raa-hautuu maailman kiusaannuttavin stand up -koomikko (Gregg Turkinton alias ”Neil Hamburger”). Jälkikäteen olen silti kiittollinen kiusaamisesta ja opinpa ainakin Hamburgerin repertuaarista, mitä eroa on Courtney Lovella ja Amerikan lipulla¹. Alversonin piinapenkissä on täydellinen tilaisuus myös tunnustella, mikä kaikki kir-voittaa paikalliselta yleisöltä tuomitsevaa huokailua. Rujo synnytyiskohtaus ja mauttomat vitsit, arvatenkin, mutta yllättäen myös Turkintonin huolelliset manööverit, joilla limaskainen *comb over* haravoituu paikoilleen.

”Onneksi *showbiz*-hönksöä voi paeta elokuviin.”

Perin viisto on myös Nikole Beckwithin *Stockholm, Pennsylvania* (2015), jonka kantava voima on nuoren Saoirse Ronanin ja Cynthia ”Miranda” Nixonin välinen dynamiikka. Elokuva jatkaa siitä, mihin monen kid-nappaustarinan helpottunut loppu jää: kun vuosiksi ka-donnut tyttö on pelastettu friikin kaappaajansa kellarista, ei paluu muuttuneeseen yhteiskuntaan tai edes omien, biologisten vanhempien luo käykään niin helposti. Ei va-paata vangita voi, tiesi jo Kai ”Kuju” Hyttinen – mutta voiko vangitun vapauttaa noin vain?

Kevyempää Sundance-osastoa edustava Noam Baum-bachin ja Greta Gerwigin *Mistress America* (2015) jatkaa samoja henkisiä latuja kuin jokaisen hipsteritytön il-meisin referenssi, *Frances Ha* (2013), vain maanisem-milla *screwball*-kierroksilla. Hengästyttävästi sinkoileva sanailu lienee erottamaton osa New York -elokuvastoa, joten on freesiä, että Woody Allenin jälkeen tilaa val-taavat nuoret hölöttävät naiset. Isosta Omenasta puheen ollen, Robert Pulcinin ja Shari Springer Bermanin *10 000 Saints* (2015) tarjoaa kattavat ainekset indie-bingoon: on imppaavia poikia, teiniraskaus, punkkareita, streittareita, 1980-luvun Manhattan ja Alphabet City – sekä Ethan Hawke rentona möyhydiileri-isänä. Sama teos antaa kalsan kuvan ballerina-in henkisestä kyvyttö-myydestä äiteinä, minkä myös Alanté Kavaitén *Sangaile* (2015) vahvistaa. Sattumaako? Ojentujat ojentavat tur-hankin jäykästi jälkikasvuun.

Viite

1 Jälkimmäisen päälle ei saa virtsata.